

Vlaams
Parlement

ingediend op **435** (2019-2020) – Nr. 1
15 juli 2020 (2019-2020)

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden,
Internationale Samenwerking en Toerisme
uitgebracht door Karl Vanlouwe en Annick Lambrecht

van het verslagmoment
over de Europese Ministerraad
van 19 juni 2020

*Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden,
Internationale Samenwerking en Toerisme:*

Voorzitter: Cathy Coudyser.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Karl Vanlouwe;
Johan Deckmyn, Kristof Slagmulder, Frieda Verougstraete-Deschacht;
Karin Brouwers, Vera Jans;
Emmily Talpe, Bart Tommelein;
Tine Van den Brande, Jeremie Vaneeckhout;
Annick Lambrecht.

Plaatsvervangers:

Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Sofie Joosen, Steven Vandeput, Manuela Van Werde;
Adeline Blancquaert, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch;
Martine Fournier, Orry Van de Wauwer;
Jean-Jacques De Gucht, Marino Keulen;
Mieke Schauvliege, Chris Steenwegen;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

1. Toelichting door Axel Buyse, algemeen afgevaardigde van de Vlaamse Regering bij de EU	4
1.1. Opzet van de Europese Raad van 19 juni 2020	4
1.2. Algemeen verloop	5
1.3. Centrale gesprekspunten	6
1.4. Positie van Vlaanderen en België.....	7
1.5. Het vervolg	8
2. Vragen van de leden.....	9
2.1. Interventie van Annick Lambrecht	9
2.2. Interventie van Karl Vanlouwe	9
2.3. Interventie van Emmily Talpe	10
2.4. Interventie van Johan Deckmyn	10
2.5. Interventie van Karin Brouwers	11
2.6. Repliek van Axel Buyse	11
Gebruikte afkortingen	15

Op 23 juni 2020 bracht Axel Buyse, algemeen afgevaardigde van de Vlaamse Regering bij de EU, verslag uit over de vergadering van de Europese Raad van 19 juni 2020. De leden van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie waren uitgenodigd dit agendapunt bij te wonen.

(Tijdens de vergadering van de commissie waren alleen de commissievoorzitter en commissiesecretaris fysiek in de commissiezaal aanwezig. De vaste leden, plaatsvervangende leden en de toegevoegde leden van de commissie kregen de mogelijkheid om online aan de vergadering deel te nemen via het platform Zoom. Andere volksvertegenwoordigers konden alleen na motivering online aan de vergadering deelnemen.)

1. Toelichting door Axel Buyse, algemeen afgevaardigde van de Vlaamse Regering bij de EU

Axel Buyse zegt dat op de Europese Raad van regeringsleiders en staatshoofden van 19 juni 2020 niet heel veel gebeurd is. De top was ook al bij de voorbereiding geconcipteerd als een oriëntatiegesprek, eerder dan als een moment waarop het echte debat gevoerd zou worden. Maar niettemin is er voldoende stof voor een briefing.

Hij verwijst naar 26 mei 2020, zijn eerste verslagmoment over de Europese Raad, de dag voor de bijeenkomst van de Europese Commissie waarop het voorstel voor MFK en het daaraan gekoppelde Europese herstelplan voorgesteld werden. Ondertussen liggen de plannen er en vormden ze het onderwerp van een oriënterend gesprek via videoconferentie tussen de 27 vertegenwoordigers van de lidstaten.

De volgende formele Europese Raad is gepland op 17 en 18 juli 2020 waarbij men fysiek aanwezig moet zijn in Brussel. Dat is later dan eerst was gezegd, omdat er nog veel aftastende gesprekken nodig zijn.

Op 1 juli 2020 bijvoorbeeld spreekt federaal premier Sophie Wilmès met commissievoorzitter Ursula von der Leyen, dat is een van de 27 soortgelijke gesprekken die Ursula von der Leyen zal voeren. Er is ook druk overleg bezig om de zware interne tegenstellingen die nog altijd wegen op de financiering van de Europese begroting en het relanceplan, te overbruggen. Zo wordt de president van Frankrijk, Emmanuel Macron, vandaag in Den Haag verwacht omdat Nederland het been stijf houdt over het algemeen volume van het MFK en het principe van het geven van subsidies (giften) aan de lidstaten in het kader van het herstelplan. Tegelijkertijd staat de Nederlandse minister van Buitenlandse Zaken, Stefan Blok, klaar om te vertrekken naar Rome en Madrid. Italië en Spanje zijn twee landen die de antipolen geworden zijn van de zogenaamde zuinige of volgens sommigen zelfs vrekke landen als Nederland. Die positionering van Nederland kan voor de binnenlandse consumptie in sommige gevallen goed zijn, maar aan de andere kant zeer negatieve gevolgen hebben voor de perceptie van dat land in die andere landen die net veel geld nodig hebben en tegelijkertijd belangrijke afzetgebieden zijn voor de Nederlandse economie. Een boycot van Hollandse tulpen in Italië zou meteen een serieuze impact hebben op de economie van de provincie Noord-Holland. Het is ingewikkelder dan men op het eerste gezicht zou denken.

1.1. Opzet van de Europese Raad van 19 juni 2020

Bedoeling was om tijdens de raad het debat verder te voeren over het MFK, dat is de totaliteit van de begroting van alle instellingen van de EU voor de periode 2021-2027. De vorige Europese Raad in februari 2020 die zich over dat MFK gebogen heeft, heeft nergens toe geleid.

Door de coronacrisis heeft het vervolg van die raad pas op 19 juni 2020 kunnen plaatsvinden. In tussentijd was er de coronacrisis met ondertussen al 125.000 doden in de Europese Unie en een totale inklinking van de economie in de Europese landen en daarbuiten. De voorzitter van de ECB, Christine Lagarde, maakte een voorzichtige schatting van min 7,5 procent. Uit een contact met een van onze grootste banken vernam Axel Buyse dat deze crisis naar alle waarschijnlijkheid een van de grootste economische crisissen wordt die het wereldbestel zal meemaken sinds men over betrouwbare cijfers beschikt. Men sprak over een tijdelijke totale inklinking van de wereldeconomie van 40 procent, afhankelijk van de mate van herstel en van de mogelijkheden die er zullen zijn om snel een vaccin ter beschikking te stellen. Komt dat vaccin er binnen enkele maanden, voor 2021, kan het macro-economisch beschouwd nog relatief meevallen, afgezien van de individuen die in de klappen delen. Komt dat vaccin er niet zo snel, dan dreigt er een heel speciale situatie te ontstaan.

Door de coronacrisis heeft de EC, naast een reeks snelle maatregelen die in het vorige verslagmoment toegelicht zijn, aan het MFK nu ook een groot herstelplan vastgehaakt van 750 miljard euro, te verwerven door leningen op de financiële markten.

Volgens de EC is het MFK één pakket samen met het herstelplan, genaamd New Generation EU. Het gaat dus om één groot pakket met nauwe banden met twee programma's die de EC al voor de coronacrisis vooropgesteld had en die onderdeel gaan uitmaken van het beleden herstelbeleid, namelijk de Green Deal aan de ene kant, dat is de transitie van de economie naar een minder koolstofrijke economie, en de grote digitaliseringsrevolutie aan de andere kant. Het gaat in de huidige voorstellen van de EC om 1100 miljard euro voor het MFK en 750 miljard euro voor het herstelplan.

De EC wil het bedrag van 750 miljard euro zelf lenen tegen een gunstige rentevoet en 250 miljard euro ervan in de vorm van leningen doorschuiven naar de lidstaten. De overige 500 miljard euro worden doorgeschoven in de vorm van giften of subsidies aan bepaalde lidstaten.

Het MFK wordt in belangrijke mate gefinancierd door de bijdrage van de lidstaten. Het herstelplan daarentegen wil de EC zoveel mogelijk met eigen middelen gaan financieren. Concreet gaat het om een nieuw soort belastingen die de EC rechtstreeks zou kunnen innen. Een van de voorgestelde belastingen wordt door de huidige Vlaamse Regering positief benaderd: een voorgestelde heffing op niet-gerecycleerde plastics. Vlaanderen is daar positief over omdat het een absolute voorloper is op het vlak van recyclage in het algemeen en recyclage van plastics in het bijzonder. Vlaanderen zou dus relatief weinig moeten betalen.

Maar er zijn een rits voorstellen voor eigen middelen die de EU naar voren schuift waarvan het zeer de vraag is of die door de lidstaten aanvaard worden. Gebeurt dat niet, dan zullen de lidstaten uiteindelijk vanaf 2028 de hoofdsom rechtstreeks moeten terugbetalen.

1.2. Algemeen verloop

De raad van 19 juni 2020 was als een oriëntatiegesprek aangekondigd. In het perscommuniqué werd bericht dat de raad in een 'opbouwende sfeer' was verlopen. Niet zo moeilijk omdat iedereen zijn mening mocht zeggen zonder dat er onderhandeld moest worden.

Axel Buyse stelt vast dat er een vervelend probleem is dat te maken heeft met de voorzitter van de Europese Raad die de voorbije weken in de aanloop naar en in de dagen na de informele Europese Raad behoorlijk zwaar in opspraak is gekomen.

Dat is niet alleen vervelend voor Charles Michel als persoon, maar ook voor België als lidstaat. Het heeft in de eerste plaats te maken met de zeer ingewikkelde oefening die hij moet maken om de ver uiteenlopende standpunten van de lidstaten dicht bij elkaar te brengen. Hem wordt verweten dat hij te weinig ordelijk aan de slag is gegaan. Dat er een serieus probleem was, bleek net voor de Europese Raad van start ging, toen hij zijn kabinetschef aanbood om op te stappen. Die is ondertussen door een andere Belgische diplomaat vervangen. Deze situatie kan repercussies krijgen en drijft de druk bij Charles Michel en zijn ploeg enorm op om succes te boeken.

1.3. Centrale gesprekspunten

Het eerste moeilijke punt is nog altijd het totaalvolume van het MFK. 1100 miljard euro staat voorop, wat iets boven de totale som ligt die de Vlaamse Regering voor ogen heeft. De Vlaamse Regering gaat ervan uit dat het MFK niet beduidend hoger mag zijn dan 1 procent van het bruto nationaal inkomen van de 27 lidstaten, Vlaanderen stelt maximaal 1,05 procent voorop of 1069,5 miljard euro. Het huidige voorstel ligt daar een goede 30,5 miljard euro boven.

Het totaalvolume van het MFK is een belangrijk twistpunt omdat de zogenaamde vier vrekke landen, die overigens op 19 juni 2020 de steun hebben gekregen van een aantal kleinere lidstaten als Estland en Hongarije, vinden dat het MFK niet boven één procent van het bnp mag gaan. Terwijl de zogenaamde big spenders van oordeel zijn dat dat flink de hoogte mag ingaan. Ze krijgen hiervoor overigens steun van een meerderheid binnen het Europees Parlement.

Een tweede twistpunt gaat over het volume van het herstelplan, 750 miljard euro, en over de verdeling van leningen – giften. Axel Buyse herinnert aan een Frans-Duits voorstel, dat voorafging aan het voorliggende plan, geformuleerd door Emmanuel Macron en Angela Merkel, dat veel stof heeft doen opwaaien. Dat plan ging toen uit van 500 miljard euro, uitsluitend in giften. Op dit moment ligt er een plan van 750 miljard euro voor, met daarin voor 250 miljard euro leningen aan de lidstaten en voor 500 miljard euro giften.

De zuinige landen hebben problemen met het aandeel giften. Ze beseffen aan de ene kant dat er iets moet gebeuren om de landen in zuidelijk Europa er bovenop te helpen, bovendien gaat het in belangrijke mate ook om afzetgebied voor hen, maar ze zoeken naar een ander evenwicht. Het gaat om een evenwicht waarbij de onmiddellijke budgettaire belangen van de lidstaat min of meer in evenwicht zijn met de belangen op het vlak van de uitvoer, op het vlak van de handelsbelangen, en ook met de politieke potentiële schade die je kunt oplopen als je je te sterk als een uitgesproken zuinig land profileert.

Daarbij komt de discussie over de verdelingscriteria: op welke basis wil de EC het enorme pakket herstelgeld verdelen? Het zal voor Vlaanderen geen cadeaus regenen als de huidige verdeelsleutels, voor zover ze bekend zijn, gehanteerd zouden worden.

Een van de belangrijkste programma's in het herstelplan van 750 miljard euro wordt de faciliteit voor herstel en veerkracht (Recovery and Resilience Facility). Dat programma bestaat voor 310 miljard euro uit subsidies en 250 miljard euro aan leningen aan de lidstaten.

De EC stelt voor de verdeling van de subsidies een wat eigenaardige verdeelsleutel voor, samengesteld uit een geografische verdeelsleutel op een gewogen wijze rekening houdend met de bevolkingsomvang. Die sleutel wordt gecombineerd met de gemiddelde werkloosheidsgraad zoals die bestond tussen 2015 en 2019, wat oude data zijn, en ten slotte met een invers bruto binnenlands product per inwoner (hoe rijker, hoe minder).

Die drie sleutels bij elkaar, waarbij niet duidelijk is wat het onderlinge gewicht is van elke sleutel, zouden voor België betekenen dat het maximaal 4,8 miljard euro van de 310 miljard euro subsidies zou kunnen ontvangen. Onze bevolkingsomvang is immers wat ze is, de gemiddelde werkloosheidsgraad tussen 2015 en 2019 lag relatief laag (heel laag in Vlaanderen en minder laag in Wallonië en Brussel) en door de economische prestaties van Vlaanderen is België nog altijd een rijke lidstaat.

De allocatie van de middelen is dus niet gunstig voor België. Vandaar dat het in de Europese Raad samen met een aantal andere lidstaten als Luxemburg en Frankrijk aangedrongen heeft op meer 'evenwichtige' verdeelsleutels waardoor het wat meer middelen binnen zou kunnen krijgen.

Axel Buyse voegt ook meteen toe dat de EC er niet op rekent dat België een deel van de 250 miljard euro aan leningen zou opnemen want volgens de commissie is België een van de rijkere lidstaten. De EC gaat er nog altijd van uit dat de thesaurie van de Belgische staat tegen een lagere rentevoet leningen kan afsluiten op de internationale markt dan dat de EC op een bepaald ogenblik zal kunnen afsluiten.

750 miljard euro lijkt een enorm bedrag, maar er staat op dit moment nog veel ter discussie. Dat is een van de punten waarop de Belgische diplomatie zal inzoomen.

Twee andere algemene punten van onenigheid waren de zogenaamde 'rebates' en de eigen middelen. De 'rebates' is een regeling waarbij een aantal lidstaten, waaronder Nederland en in het verleden het VK, een som terugbetaald kregen op de rekening die hen door de EU werd voorgelegd op basis van het feit dat ze de meest uitgesproken nettobetalers waren. De EC wil dat die bonus voor de rijke lidstaten verdwijnt, maar de rijke lidstaten zijn het daar niet mee eens. Ten slotte is er de kwestie van de eigen middelen, wat Axel Buyse eerder al aangehaald heeft. De regeling van de niet-verwerkte plastic is het enige wat vaststaat, bij de rest aan voorstellen zijn nog grote vraagtekens te plaatsen.

1.4. Positie van Vlaanderen en België

Zeer algemeen genomen vindt men aan Vlaamse en aan Belgische kant dat het herstelplan sterk gericht is op convergentie, op het wegvlakken van economische tegenstellingen die binnen Europa al bestonden voor de coronacrisis. België geraakt daarbij tussen schip en wal. Het is immers een rijk land, maar met een fikse staatsschuld.

Het tweede punt waarover België en Vlaanderen het niet eens mee zijn, en dat ook zo uitgesproken is op 19 juni 2020, is dat de brexit nergens is opgenomen in de berekening. Als men in het herstelfonds bijvoorbeeld het bbp of de werkloosheidsgraad in 2019 in rekening brengt, dan houdt men geen rekening met de bijkomende problemen die de brexit zal veroorzaken, meer bepaald in Vlaanderen. Vlaanderen eist dus een meer dynamische benadering van de verdeelsleutels waarbij ook de gevolgen van de brexit ingerekend kunnen worden.

Positief is dat er in het MFK extra geld gaat naar activiteiten die voor Vlaanderen van het grootste belang zijn, zoals onderzoek en ontwikkeling. Het bekende programma Horizon 2020 wordt nu Horizon EU en er zijn ook andere interessante programma's als Erasmus+.

Vlaanderen vindt dat er nog altijd ruimte is voor besparingen, op het onderwerp cohesie, maar Wallonië wil het tegendeel.

Waar Vlaanderen samen met de federale overheid sterk de nadruk op legt, maar ook in het defensief zit, zijn de inningskosten op douaneheffingen. Het gaat om

heffingen op goederen uit derde landen die de EU binnenkomen. Daarop worden invoerbelastingen geheven en de lidstaat die de heffing int, heeft het recht om 20 procent als inningskost voor zichzelf te houden. Die 20 procent ligt behoorlijk boven de werkelijke kosten van de inning en wordt als een extraatje beschouwd. De inningskosten zijn voor de armlastige federale begroting van België zeker een binnenkopper. De EU wil daar een flink deel van terugschroeven en wou oorspronkelijk terug naar slechts 10 procent.

Als je het volgende bij elkaar neemt, het feit dat de EU maar 27 lidstaten meer telt, het feit dat de EC het volume van het MFK wil opdrijven, het feit dat België relatief weinig uit het herstelplan zal halen en dat de uitkomsten uit douane eventueel verminderd worden, dan wordt het problematisch voor de lidstaat België, besluit Axel Buyse.

1.5. Het vervolg

Elke lidstaat heeft zijn standpunt uiteen kunnen zetten, zonder dat er een echt debat geweest is. Wat gebeurt er nu?

Axel Buyse hoopt bij de volgende fysieke raad waarbij de staats- en regeringsleiders naar Brussel komen op 17 en 18 juli 2020, zelf opnieuw aanwezig te kunnen zijn in de Belgische delegatie. Dat is een pijnpunt omdat zijn aanwezigheid in de Belgische delegatie voor de Europese Raad als een gunst wordt beschouwd, terwijl dat wel volgens hem essentieel is. Een groot deel van het MFK gaat immers over de inkomsten voor de deelstaten en de federale overheid heeft de mogelijkheden niet om zich daarover voldoende te informeren. Hij hoopt dat hij er opnieuw bij kan zijn en dat de lijdensweg van februari 2020 zich niet herhaalt. Toen heeft hij maar drie dagen voor de start vernomen dat hij kon deelnemen.

Wat gebeurt er nog allemaal? Er zijn de bilaterales, druk overleg tussen de lidstaten onderling en met de EC en met de ploeg van president Charles Michel.

Hij hoopt dat er tamelijk snel een nieuwe 'negotiation box' komt, een onderhandelingsdoos, een opsomming van de rubrieken van het MFK met ingevuld de som die de EC daaraan toevoegt, en die dus voorwerp van discussie wordt op de Europese Raad. De kans is zeer klein, gezien de grote verschillen tussen de lidstaten, dat ze op 17 en 18 juli 2020 al tot een overeenstemming komen, ondanks de grote druk die er op hen rust door de coronacrisis en door het feit dat 1 januari 2021 het nieuwe MFK zou moeten worden toegepast. Toch lijkt de kans klein dat men erdoor geraakt. Gebeurt het toch, dan is dat een rehabilitatie voor Charles Michel. Zo niet dan wordt het september.

Op Vlaams niveau wordt alles minutieus voorbereid. Axel Buyse vervult de rol van generalist, maar hij weet zich omringd door de echte specialisten op het Departement Buitenlandse Zaken en de andere Vlaamse departementen. Hij weet zeker dat de opvolging goed gebeurt.

Hij hoopt dat Vlaanderen voldoende soortelijk gewicht in de schaal kan leggen in de komende discussies, ook intern Vlaams om op de allocatiemethodes te gaan wegen. Er mag voor hem wat solidariteit zijn met de landen die het moeilijk hebben zoals Spanje en Italië, ook al omdat dat voor een stuk gedeeld eigenbelang is, maar men mag ook niet te diep in het eigen vlees snijden. Want dat leidt dit jaar tot een zware kater met het federale budget.

2. Vragen van de leden

2.1. Interventie van Annick Lambrecht

Annick Lambrecht bedankt de spreker voor de heldere en volledige uitleg, maar ze wil nog twee vragen voorleggen. Welke rol speelt België op de Europese Raad ten aanzien van de zogenaamde vrekke vier? Ziet Vlaanderen zichzelf als een brug tussen de verschillende posities of trekt Vlaanderen mee aan het voorstel van de EC?

Verder wil ze weten hoe Axel Buyse de koppeling ziet van de middelen van het subsidiegedeelte van 500 miljard euro aan hervormingen als essentiële voorwaarde? Moeten voor België de landspecifieke hervormingen die tijdens het Europees semester worden vastgesteld daarbij als basis dienen?

2.2. Interventie van Karl Vanlouwe

Karl Vanlouwe bedankt 'ambassadeur Buyse' voor zijn duidelijke toelichting bij de laatste Europese top en bij de positionering van Vlaanderen en bevestigt dat er veel op het spel staat in de EU. Hij stelt vast dat de zuinige vier die in het verleden orde op zaken hebben gesteld in het huishouden, soms ook in moeilijke tijden, misschien daarom ook beter bestand waren tegen de crisis. Hij zou graag zien dat Vlaanderen zich aansluit bij die zuinige landen. Volgens hem is dat misschien moeilijker voor de andere deelstaten in dit federale land.

In een groep van 27 is het logisch dat er nogal wat tegenstellingen en discussies uit te klaren zijn.

België zou ongeveer 5,5 miljard euro krijgen op basis van de criteria die Axel Buyse heeft toegelicht. Die criteria zijn gericht op een periode waarin Vlaanderen het bijzonder goed gedaan heeft met een lage werkloosheid, een sterke economische groei, en waar het ook federaal goed verliep. Hij stelt zich vragen bij het gebruik van deze criteria voor de crisis, een crisis die niemand heeft zien aankomen.

Hij is ervan overtuigd dat het herstelfonds, New Generation EU, er moet komen, maar als tijdelijk instrument. Het moet gericht zijn op de aanpak van de gevolgen van deze crisis. De omvang moet ook in verhouding staan tot de buitengewone kost. De schok van de corona-uitbraak treft de ene economie in Europa al wat meer dan de andere. Volgens hem moeten de middelen dan ingezet worden in de regio's die harder getroffen zijn, maar daarbij moet men rekening houden met de inspanningen die er in het verleden gedaan zijn om die huidige en toekomstige schokken op te vangen.

Hij vindt het dan ook betreurenswaardig dat er in het herstelplan geen rekening wordt gehouden met de impact van de brexit, die niet alleen Vlaanderen maar ook Nederland zal treffen. Hij pleit ervoor om een goed partnerschap met Nederland te ontwikkelen en aan te sluiten bij de zuinige vier die klaar zijn om huidige en toekomstige schokken op te vangen.

In de media heeft hij gelezen dat België 17 miljard euro zal moeten bijdragen aan de terugbetaling van de leningen die de EC zal aangaan, wat neerkomt op 580 miljard euro per jaar. Daartegenover staat het genoemde bedrag van 5,5 miljard euro waarop België volgens de criteria recht zou hebben en daar stelt hij zich vragen bij. Hij wil graag extra toelichting bij die berekening.

Ook in de media heeft hij uitspraken van EU-commissaris Frans Timmermans gehoord die de Green Deal vast probeert te haken aan New Generation EU. Hij citeert Frans Timmermans die zegt dat er nu geïnvesteerd moet worden in de economie

en in het klimaat, anders dreigen de zwaksten het slachtoffer te worden. Waarom fietst de Green Deal ertussen? Volgens Karl Vanlouwe moeten we ons nu focussen op het economische herstel en het opvangen van de schokken op het vlak van werkgelegenheid, van economische groei, op het vlak van het bbp.

2.3. Interventie van Emmily Talpe

Emmily Talpe dankt de spreker voor zijn toelichting. Ze betreurt het, wat eerder al duidelijk werd, dat er binnenkort nog geen knopen doorgehakt zullen worden. Ook de zomer werkt vertragend en dat maakt haar ongerust.

Ze vindt dat men moet streven naar een evenwicht in de tweespalt tussen enerzijds de voorzichtige landen en anderzijds de landen die voluntaristisch aandacht hebben voor wie sterk achterblijft.

Anderzijds stelt ze zich vragen bij de drie criteria (geografisch, werkloosheidsgraad en hoe rijker, hoe minder). Er wordt terecht gefocust op mensen die dreigen in armoede te geraken door corona, maar anderzijds is de impact van corona op economie en werkgelegenheid evenzeer belangrijk. Heel wat bedrijven dreigen kopje onder te gaan. Het herstelplan is, hoewel een onderdeel veerkracht heet, volgens haar te weinig ambitieus op dat vlak. Zijn er binnen het subsidieprogramma veerkracht verschillende thematieken? Voor wie is dat programma bestemd? Ze verwijst naar het toerisme in België dat zwaar geraakt wordt door corona en door de brexit, die zeker in West-Vlaanderen als een zwaard van Damocles boven het hoofd hangt. België zou 4,8 miljard euro ontvangen. Waar zou dat geld naartoe gaan?

Uit Nederland kwam de opmerking dat de subsidies voor de lidstaten dreigen te blijven hangen bij de Brusselse instituties en vraagt men zich af hoe dat geld bij de kmo's en familiebedrijven kan geraken. Is er bijvoorbeeld een rol voor de provincies en de lokale besturen om de subsidies toe te wijzen aan de sectoren die er het meest nood aan hebben?

Ten slotte wil Emmily Talpe weten hoe men de inning van eigen middelen, via de Europese taks, gaat organiseren? Wordt het een directe of indirecte taks?

2.4. Interventie van Johan Deckmyn

Johan Deckmyn bedankt de spreker voor zijn interessante toelichting. Hij maakt zich zorgen dat we in een standstill terechtkomen.

Hij stelt vast dat de zuinige vier, die aanvankelijk bekritiseerd werden door hun gebrek aan solidariteit, nu ook vanuit andere landen bijval krijgen, wat volgens hem een signaal is om iets kritischer te gaan nadenken. Het signaal dat ze gegeven hebben, is volgens hem een wake-upcall voor de rest van Europa. Hij vindt dat Vlaanderen zich hierbij moet aansluiten, en dat daarbij een rol voor de meerderheid weggelegd is. Hij hoort in het discours van Emmily Talpe en Karl Vanlouwe dat daar oor naar is.

België is een nettobetalen en er is geen duidelijk zicht op wat België zal krijgen. Hij waarschuwt dat we niet de nettoverliezer van de coronacrisis mogen worden. Er komen Europese transfers op gang naar het zuiden en het oosten van Europa, ingekapseld in de Green Deal en andere deals, wat hij alarmerend vindt. En dan zijn de zware gevolgen van de brexit nog niet aan bod gekomen. Hoe percipieert men dat op het Europese vlak? Beide crisissen staan los van elkaar, maar het Europese geld kan maar een keer uitgegeven worden. Hij besluit dat we niet in ons eigen vlees moeten snijden.

2.5. Interventie van Karin Brouwers

Karin Brouwers merkt op dat Nederland gepleit heeft voor een analyse van de noden van elke lidstaat tegen de volgende raad. Is dat uiteindelijk ook zo afgesproken?

De CD&V-fractie schaart zich achter de positie van België om een dynamischere verdeelsleutel te krijgen en om eventueel wat conditionaliteit in te brengen, inclusief op het vlak van de rechtstaat, rekening houdend met de budgettaire beperkingen die er zijn.

Over de brexit heeft ze twee vragen. Wordt het standpunt dat door België werd ingenomen, ook gedragen door Vlaanderen? België heeft gevraagd om rekening te houden met de gevolgen van de brexit. Maakt een dergelijke vraag een kans om gehoord te worden? De Ieren en allicht Nederland zullen dat ook vragen.

Wat de 5,5 miljard euro voor België uit het herstelfonds betreft, is niet duidelijk of de EU criteria oplegt voor de verdeling binnen België of dat België dat zelf kan regelen.

De terugbetaling van de 750 miljard euro, die opgehaald zou worden op de financiële markten via obligaties met de looptijd van drie tot dertig jaar, zou verlopen via eigen middelen. Werd op de Europese Raad al afgesproken hoe men dat zou gaan doen en welk specifiek standpunt neemt Vlaanderen daarover in? Voorzien de Europese verdragen de mogelijkheid om nieuwe belastingen in te voeren? Indien ja, is daar een unanieme beslissing voor nodig? Zullen er zoals in het verleden in andere dossiers ook ratificaties door de parlementen in België plaats moeten vinden? Binnen welke termijn? Ze is bezorgd dat België voor een vertraging zou zorgen gezien de enorme crisis.

Voor haar fractie is ook het evenwicht belangrijk tussen de solidariteit en verantwoordelijkheid.

Ze hoopt dat de EC in juli 2020 kan landen, want bij een beslissing in september 2020, gevolgd door ratificaties, lijkt het haar zeer moeilijk om vanaf 2021 met het herstelfonds van start te gaan.

2.6. Repliek van Axel Buyse

Wat de positionering van België ten aanzien van de vier zuinige landen betreft, wijst *Axel Buyse* erop dat België de som van zijn onderscheiden onderdelen is, waardoor het automatisch middenposities inneemt. België neemt een tussenpositie in waarbij Vlaanderen dichterbij de zuinige landen aanleunt, Wallonië niet en dan is de Belgische uitkomst een tussenpositie.

Ook als België zich niet tot de zuinige landen rekent, is er toch altijd de grote bezorgdheid over de repercussies op de federale begroting waaruit de Europese bijdragen betaald worden. De federale overheid betaalt de Europese bijdragen terwijl de deelstaten in belangrijke mate de inkomsten krijgen uit de Europese programma's. Federaal is men bezorgd over situaties waarin België bovenmatig veel extra's zou moeten gaan betalen, ermee rekening houdend dat de federale begroting niet erg gezond is.

De voorwaarden hangen vast aan de landspecifieke aanbevelingen. Het standpunt van België is om te proberen de conditionaliteit binnen te brengen in de giften en de leningen. Italië heeft in het verleden een enorme schuld opgestapeld en zware structurele problemen gehad (hij refereert aan de buitengewoon jonge leeftijd waarop mensen daar tot voor kort met pensioen konden gaan) maar mag de Europese middelen niet gebruiken om die problematiek op te lossen. Niemand heeft

er voordeel bij dat Italië of Spanje of Griekenland kopje onder zou gaan, maar er moet een evenwicht zijn tussen solidariteit en verantwoordelijkheid. Met de land-specifieke aanbevelingen kan men echt rekening houden.

Uit de halfjaarlijkse prognoses van een Belgische grootbank blijkt, op basis van een aantal indicatoren, dat de Belgische economie jaar na jaar minder toekomstbestendig is. Zelfs Frankrijk zou België vorig jaar op dit punt voorbijgestoken zijn.

Wat zijn de middelen om die toestand te keren? Door in te zetten op domeinen waarin Vlaanderen een belangrijke rol speelt. Het is zaak onderzoek en ontwikkeling verder uit te bouwen, het onderwijs nog sterker te maken, de mobiliteit te verbeteren, de connectiviteit te verbeteren via onder meer 5G wat een moeilijke operatie wordt, gezien de positie die het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest in dezen nog aanhoudt, en ten slotte mensen om te scholen.

Men gaat ervan uit dat nogal wat mensen nooit meer in hun oude job aan de slag kunnen in de horeca, de retail en de kleinhandel. Die mensen moeten zo snel mogelijk massaal weer omgeschakeld worden zodat ze weer in het productieproces kunnen binnentreden. Dat zijn de gouden formules volgens de grote bank waarvan hij de naam niet kan noemen, waardoor de Belgische economie weer toekomstbestendig wordt.

Vervolgens geeft Axel Buyse toelichting bij de verdeelsleutel: de verdeling gebeurt op basis van de bevolkingsomvang, de gemiddelde werkloosheid in de voorbije vier jaar en de omgekeerde inversie van het bruto binnenlands product per inwoner (hoe rijker, hoe minder), wat voor België een minder gelukkig resultaat geeft. België vraagt dan ook heel sterk dat men aan de werkloosheidscijfers zou gaan morrelen, zeker in combinatie met de brexit die eraan komt. Er moet een veel meer dynamisch statistisch element in de berekening betrokken worden dan werkloosheidscijfers van vier jaar geleden.

Het klopt dat de EC de Green Deal en de digitaliseringsagenda mee betreft in het herstel. Ook daar is het zoeken naar het juiste evenwicht. Het heeft geen zin bijvoorbeeld om voor Polen de middelen die het via het herstelplan zal krijgen in te zetten om een paar kolenmijnen te redden. Heel veel van die middelen zullen uiteindelijk spontaan terechtkomen in investeringen van de toekomst, die voor een deel groen en duurzaam zullen zijn. Of dat in de mate zal gebeuren van waaruit Frans Timmermans vanuit zijn huidige positie preekt, dat is een andere zaak.

Het standpunt van de Vlaamse Regering is dat de transitie naar een meer duurzame, groene samenleving gebaseerd moet zijn op kostenefficiëntie. Ook investeringen moeten zo kostenefficiënt mogelijk zijn. Axel Buyse merkt op dat heel veel vooral grotere Vlaamse bedrijven al druk bezig zijn met de verduurzamingsagenda, niet omdat Frans Timmermans het oplegt, maar vanuit een interne investeringslogica. Dat, in samenhang met de dynamiek van kleinere bedrijven die de kringloopdynamiek uitbouwen, zorgt ervoor dat het niet nodig is bang te zijn voor die beweging. Over het tempo waarbinnen dat moet gebeuren, spreekt hij zich niet uit want dat is voor een stuk het primaat van de politiek.

Hoe kan het geld bij de kmo's terechtkomen, in combinatie met de brexit en de nood van de toeristische sector? Dat is een open vraag. Het komt, onder Vlaamse druk, sterk naar voren in de Belgische standpunten.

Een van grote de problemen in het herstelplan is hoe men al die programma's gaat beheren en elkaar niet gaan overlappen. Er waren ook al een aantal hulpprogramma's opgezet voor het herstelfonds zoals het tijdelijk buiten gebruik stellen van het stabiliteits- en groeipact SURE waarbij men een deel van de tijdelijke werkloosheid zou kunnen financieren enzovoort. Het is een kwestie van governance van al die maatregelen.

Het is zaak ervoor te zorgen dat de aanwezige bureaucratie binnen de instellingen voldoende getemd blijft. Dat is een enorme opdracht, maar men is er zich van bewust. Binnen de EC worden er speciale maatregelen uitgedokterd. Het zal ook de plicht zijn van de lidstaten en van de algemene afvaardiging van Vlaanderen om er nauwgezet op toe te zien en ervoor te zorgen dat er zo weinig mogelijk 'red tape' is en dat de Vlaamse kmo's op voldoende wijze gebruik kunnen maken van het herstelplan.

Op 18 juni 2020 is er voor het eerst een Vlaamse taskforce bijeengekomen, opgezet door de Vlaamse Regering, met daarin vertegenwoordigd de drie regeringspartners. Het is de bedoeling dat de Vlaamse overheid in al haar componenten, agentschappen en departementen, en verwante organisaties zoals de Participatiemaatschappij Vlaanderen nauwgezet aan het werk gaat om al die Europese programma's dusdanig uit te kammen dat Vlaanderen er het maximum uit kan halen. Die taskforce wordt een permanent orgaan.

Niemand weet op dit ogenblik hoe de extra middelen voor de EU geïnd zullen worden. Betere afspraken over de afdracht van de btw-middelen zijn makkelijk te regelen; dat zijn technische afspraken. Hoe men precies de taks op de plastics zal regelen, is nog niet duidelijk. Een andere nieuwe Europese taks die de EC voorstelt is de 'Carbon Border Adjustment Tax': een heffing die men zou gaan uitvoeren op de invoer van producten uit landen die het niet zo nauw nemen met de vergroening. Stel dat Arcelor Mittal uitwijkt naar Indië om daar op een smerige manier te gaan produceren, zal de EC een heffing invoeren omdat het 'gelijke speelveld' verstoord wordt. Die taks kan men ook ten aanzien van China of Brazilië gebruiken en kan geld in het laatje brengen. Maar dat is een tweesnijdend zwaard: China en de VS zullen hard terugslaan. Die taks zal in de praktijk eerder als een stok achter de deur gebruikt worden dan als een effectief wapen.

Wat de brexit betreft, vindt België weinig gehoor in Europa. Er is gehoor bij Ierland, maar zelfs in Nederland kiest men er om tactische redenen voor om geen apart fonds voor de opvang van de brexit te vragen. In de praktijk staat België behoorlijk alleen. Vlaanderen blijft aandringen; de federale overheid is zich daar ook ten volle van bewust. Axel Buyse suggereert om bij het bezoek van Michel Barnier aan de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme de kwestie nog eens aan te kaarten.

Het klopt dat Nederland pleit voor een nieuwe behoefteanalyse. De EU heeft immers een behoefteanalyse gemaakt op haar eentje. Tot op zekere hoogte zal het huiswerk overgedaan worden. De lidstaten zullen daarop toezien en dat geeft België de mogelijkheid om opnieuw op de brexit te hameren.

Aandringen op meer dynamisch statistisch materiaal in de verdeelsleutels is inderdaad een van de kernpunten in het Belgische betoog voor de Europese Raad.

Worden de standpunten van België gedragen door Vlaanderen? Belgische standpunten komen tot stand in de DGE. De Belgische positie is uiteindelijk ook altijd de Vlaamse positie. Ook al brengt men de zaken anders aan, op een bepaald moment schakel je over op Belgische posities. Vlaanderen poogt natuurlijk zo goed mogelijk het Belgische standpunt te bepalen, waar het alsmaar beter in wordt door het soortelijk gewicht van Vlaanderen in België te laten wegen. Er is altijd solidariteit met de rest van het land, niet alleen uit liefdadigheid maar ook uit eigenbelang. Vlaanderen probeert zijn vitale belangen aan bod te laten komen en de federale diplomatie heeft daar oren naar, in die mate zelfs dat de Waalse collega's nu en dan de wenkbrauwen fronsen. Bij hen is dat vanuit de angst dat België op Europees vlak zou gaan aanschurken tegen Nederland.

De verdeling van de middelen moet intern Belgisch gebeuren. Dat zorgt ervoor dat de wijze om de allocatie te veranderen niet vanzelfsprekend is. Als België tot de

rijkere landen gerekend wordt, is dat op basis van de prestaties van de Vlaamse economie. Voor Wallonië is dat problematisch want het krijgt minder middelen doordat Vlaanderen het in het verleden goed gedaan heeft en België daardoor in zijn totaliteit. Vandaar eist Wallonië bij de Europese gesprekken meer aandacht – het is onduidelijk in welke mate dat kan gebeuren – voor het regionale feit.

De eigen middelen aanpassen, vraagt inderdaad juridisch heel wat werk. Bedoeling is dat de EC de aangepaste regels op het Eigenmiddelenbesluit kan aanpassen door ratificatie zo snel mogelijk volgend jaar. Vermoedelijk zal het gros van die aanpassingen alleen door het Federale Parlement passeren. Zodra er een akkoord is, zal men aandringen op snelle ratificatie.

Cathy COUDYSER,
voorzitter

Karl VANLOUWE
Annick LAMBRECHT,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

bbp	bruto binnenlands product
bnp	bruto nationaal product
DGE	Directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie
EC	Europese Commissie
ECB	Europese Centrale Bank
EU	Europese Unie
kmo	kleine of middelgrote onderneming
MFK	meerjarig financieel kader
SURE	Support to mitigate Unemployment Risks in an Emergency.
VK	Verenigd Koninkrijk
VS	Verenigde Staten